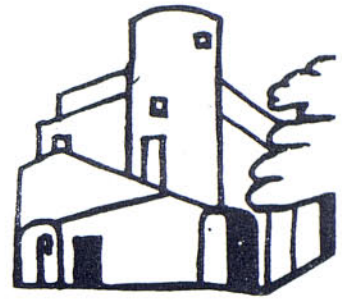

PRENSA
CORNIA

ES MOLÍ NOU

VILAFRANCA, DESEMBRE 1991 - NÚMERO 61

Foto: Joan Jaume

VOS DESITJA BON NADAL

La crisi del Vilafranca

El Club de Futbol Vilafranca passa pels seus moments més crítics des de què fa ara tres anys es va crear de nou el primer equip de regional. Ja se sap que «a ca malalt tot són puces». El refrany es pot aplicar a la situació per la que passa el C.F. Vilafranca. Quan les coses no van així com s'esperava, la tranquil·litat sol esser el millor antídote per no caure en una «malaltia» de conseqüències imprevisibles. La manca d'amor propi en alguns jugadors, les errades de planificació de la directiva des del mateix començament de temporada i el marcar-se una meta sense saber massa bé quin terreny es trepitjava, són els factors negatius que han conduït al club, pel que fa al primer equip, a un punt on l'horitzó és poc més que obscur. L'objectiu d'ascens amb previsions de poder comptar amb un gran equip, tal com es va plantejar al principi de la lliga, s'ha esdevingut amb un únic desig de, com a mínim, poder arribar a final de temporada i poder acabar la lliga.

De la crisi del Vilafranca ningú en té tota la culpa i tothom en té un poc. I si això s'accepta i es referma el compromís de treure el carro del fanguer, si tothom estira, el carro sortirà i podrà seguir el seu camí. Si davant les dificultats tothom escampa creient que el mort ja no respira, no cal esperar cap resurrecció. Nosaltres no som qui per donar consells de com s'han de fer les coses. Simplement volem convidar a la gent que veritablement desitja que a Vilafranca hi hagi futbol que faci una reflexió. El primer equip hauria de ser la llum dels equips de la cantera i tristement ens trobam que està donant la pitjor de les foscores.

A aquest poble ens manca «educació esportiva», saber anar pel món amb esportivitat, saber perdre, saber inclús guanyar i sobretot esquivar que certs jugadors converteixin la seva sortida al terreny de joc amb una vàlua d'escape cap a la violència i la antiesportivitat. Per veure espectacles com el del dia que ens visità el Barracar val més que cadascú es quedi a ca seva. Al manco, el benjamins, infantils o cadets del Vilafranca no podran agafar el mal exemple.

I per afegitó cal demanar a certs aficionats exaltats que enlloc d'incitar als jugadors a la violència, als animin a córrer darrera la pilota, no darrera l'àrbitre. Així, si aconseguim que el nirvi que fuig per la boca i els punys, passi a les cames amb fins d'aconseguir la victòria futbolística i no boxística, potser arriben a alguna part.

«ES MOLÍ NOU»

Publicació mensual de
l'Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Depòsit Legal
PM: 366 - 1986

Edita:
Obra Cultural Balear
de Vilafranca

Coordinen:
Margalida Bauzá
Cati Rosselló
Bàrbara Sansó

Redacció i col·laboradors:

Andreu Bauçà
Francesc Amengual
Joan Barceló
Joan Jaume
Bartomeu Català
Biel Monserrat
Jaume Nigorra
Miquel Capellà
Jaume Sansó
Pere Fons
Col·legi Públic
Pere Garí
Brosio, Ambrosio
Bernat Estrany
Gabriel Gelabert
Joan Jaume
Televisió Vilafranca
Damià Agustí
Miquel Barceló

Impresa a: Informacions Llevant, S.A.
Passeig Ferrocarril, 1. Tel. 55 03 28
07 500 Manacor

Els articles publicats en aquesta
revista sols expresen l'opinió
dels seus autors

Es sol·licita ajuda per pagar l'asfaltat del sector C del clavegueram

Vilafranca demana la inclusió d'obres per valor de 34 milions en el Pla del Consell

En el ple ordinari de novembre el consistori de Vilafranca va sol·licitar la inclusió de les obres d'asfalt dels carrers del sector C del clavegueram, pressupostat en 30 milions, i la construcció d'un edifici al cementeri, d'un cost de 4.800.000 pessetes, en el Pla d'Obres i Serveis del Consell Insular de Mallorca per a 1992. D'aprovar-se aquestes dues obres, l'aportació en concepte de subvenció que es rebria de part del Consell Insular seria d'un 75 per cent, mentre que el 25 per cent restant s'hauria d'aportar de les arques municipals.

Amb el proper asfaltat dels carrers del sector A del clavegueram, més de dos terços dels carrers del poble quedaran arreglats i sols mancaran tots aquells que estan pendent de ser dotats dels serveis d'aigua potable i de clavegueram. Aquestes obres previsiblement començaran a executar-se a partir del gener del proper anys.

HA ESTAT REGALADA PER
L'EMPPRESA QUE INSTAL·LA
EL CLAVEGUERAM
UNA NOVA PISTA EN
EL POLIESPORTIU «ES
MOLÍ NOU»

El poliesportiu municipal de la vila ja compta amb una nova pista que es podrà emprar per a la pràctica de voleibol, futbol sala, tennis, handbol, bàsquet, etc. Aquesta pista està situada a la part sud de la piscina, entre el terreny de joc del camp de fútbol i la paret mitjanera del recinte del cementeri.

Aquesta obra no haurà costat cap pesseta a l'Ajuntament, ja que es tracta d'una millora realitzada i pagada per l'empresa «Melchor Mascaró S.A.», com a contraprestació per haver-li concedit la instal·lació del clavegueram en el sector B, segons han informat fonts municipals. Aquest regal es suma a la instal·lació

gratuïta dels comptadors d'aigua, la instal·lació d'una xarxa de recollida d'aigües pluvials a la zona de Sa Creueta i al tancament del porxo de l'Escorxador Municipal que hi ha just vora el torrent. Tornant a parlar de la nova pista poliesportiva cal destacar que el regidor d'Obres i d'Urbanisme, Bartomeu Oliver, ha anunciat que a curt termini s'espera construir una petita tribuna per a espectadors a un costat de la pista i també instal·lar unes petites torres que puguin il·luminar-la els vespres. De fer-se així, a curt termini, el proper torneig estiuenc de futbol sala ja es podria traslladar al camp municipal.

Foto: Llorenç Sitges

ARA A VILAFRANCA
LA COMPRA MÉS ECONÒMICA
AMB

BONES FESTES DE NADAL

AUTOSERVEI CAN JOAN

Ofertes de
CARNISSERIA
XARCUTERIA, FRUITA FRESCA
CONGELATS, DROGUERIA i PERFUMERIA
VINS DE MARCA

**EL BRODAT INDUSTRIAL FET A LA VILA
UNIFORMITAT D'EMPRESES
PUBLICITAT
PRENDA ESPORTIVA**

SOL·LICITAU-NOS INFORMACIÓ

Tel. 56 00 96 - FAX 56 06 41

C/ Sant Martí, 54 - VILAFRANCA

BANCA MARCH

BANCA MARCH

BANCA MARCH

BANCA MARCH

BANCA MARCH

Vos desitja Bones Festes

C/ Fra Lluís, 6
VILAFRANCA

Tel. 56 00 67

**VOS ESPERAM A TOTS A LA NOVA TENDA,
PER VEURE LES DARRERES NOVETATS.**

C/ Amargura, 5 * Tel. 55 31 19 * Manacor

Un dels establiments més antics del poble

Ha tancat es Bar de Cas Senyoret

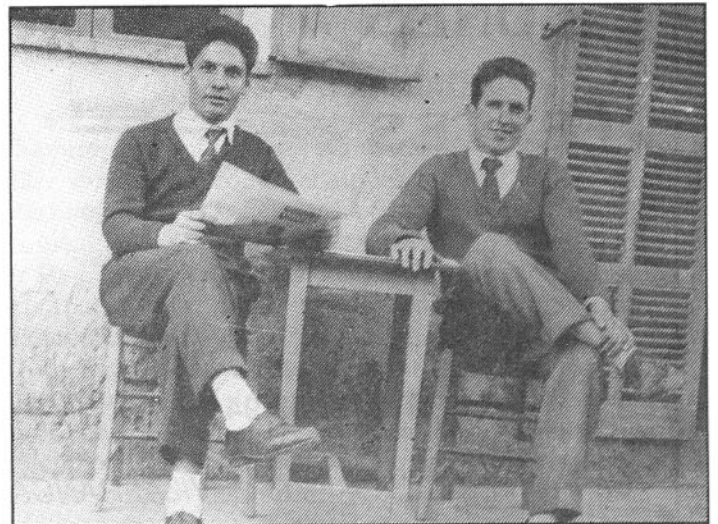
El passat 17 de novembre va tancar de forma definitiva el Bar de Cas Senyoret que durant els darrers 30 anys havia estat regentat per Guillem Barceló «Senyoret» i la seva esposa Margalida. Precisament era el 3 de novembre d'aquest mateix any quan es complien els 30 anys d'estança i de contacte diari amb la gent del poble. Emperò des de molt de temps més enrera el bar s'havia con-

vertit en punt de reunió de tertulians i cafeters que es reunien en el bar per saber les noves del poble, fer una partida de mus o escambrí, conversar amb els amics o simplement per veure el partit de futbol de torn.

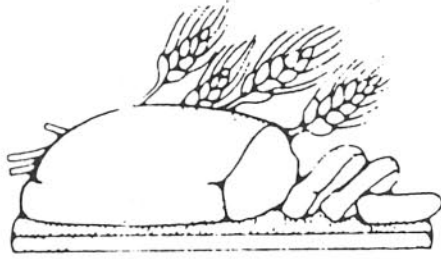
En els seus principis, aquest establiment va tenir el nom de Bodega de Miquel Coletó, després ho regentà un tal Tià Sec, després el seu llogater fou un tal «Es xileno de Mana-

cor». Montserrat de Na Salero, Miquel Salero des Canyís d'Algaida i Guillem des Senyors foren els darrers antecessors den Guillem Senyoret i Na Margalida. A aquesta plana hi trobareu algunes fotos relacionades amb es «Cafè de Cas Senyoret». Amb el seu tancament també es tanca una petita part de la història del nostre poble.

Texte i fotos: Xesc Amengual

**FORN I PASTISSERIA
CA'N PORTELL**

*Especialitat en encàrrecs
de noces, comunions i
batejos.*

BONES FESTES DE NADAL

BAR

CA'N BOLETO

En Jordi i Na Maria
les desitgen

BONES FESTES DE NADAL

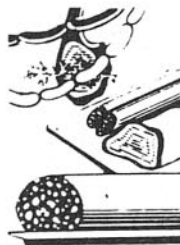
C/ Palma, 11

Tel. 560223

VILAFRANCA

**Botiga Carnisseria
MARGARITA**

**BONES
FESTES**

Tel. 56 03 94

C/. Palma, 100

VILAFRANCA

S'ESTANC

tabacs, revistes, papers

BONES FESTES

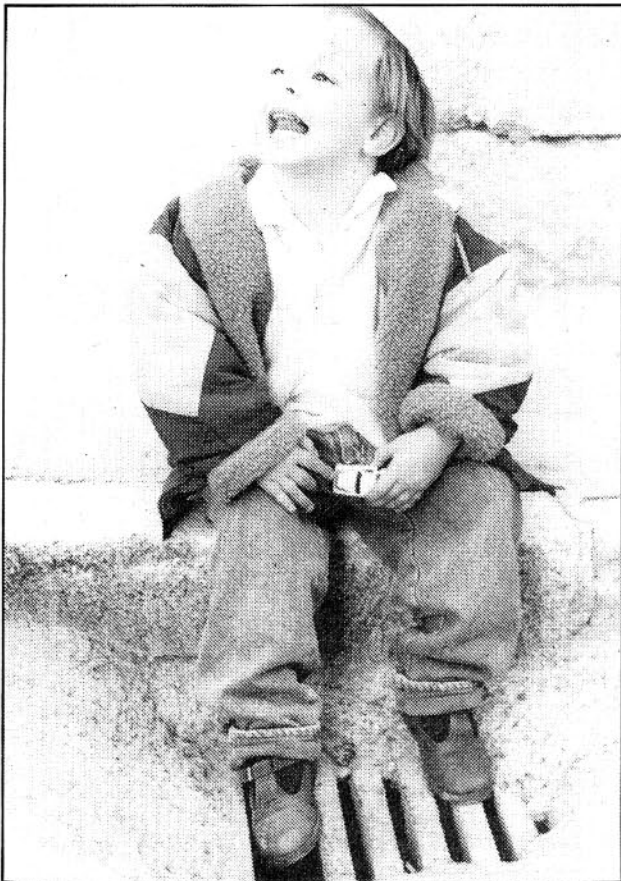

Estant de servei sí se pot menjar

En més d'una ocasió haureu sentit dir que «estant de servei no se pot beure». El que no està prohibit és menjar i hi ha gent que quan veu els nostres municipals treballar en ple diumenge per donar una mica més de seguretat a la carretera, ja se'n carreguen de què no passin fam. I sinó fitxau-vos a la foto com en Pedro reb la convidada d'unes quantes de tantes admiradores que té.

Un diumenge dematí el plegarem prenent-se un variat, «ben escoltat» i per si mancava qualcú allà també hi trobarem el rector a qui se li encarregà que aguantàs el servilleter per si al final en Pedro s'havia de torcar els morros. Escenes com aquestes són les que alegren la vida d'un poble. Dins la feina sempre hi ha un instant per a la broma.

Foto: Xesc Amengual

Perills sense control

Mentre per una part l'Ajuntament s'afanya en instal·lar xerxes de recollida d'aigües pluvials a unes zones determinades, a la que ja hi ha instal·lada no s'hi té gens d'esment. La millor prova la tenim al carrer de Monsenyor Damià Nicolau, cantonada amb la carretera. Dels dos embornals que hi ha per recollir les aigües de pluja, un està taponat des de fa ja molts de mesos i l'altra té el grillat de ferro espanyat, fins el punt de que el peu d'un al·lot hi passa quasi sense tocar voreres. A la foto en tenim bona prova i si hi vos fitxau bé, una tercera part de l'embornal està «asfaltat». I és que a la darrera asfaltada no es va mirar gens prim.

Foto: Xesc Amengual

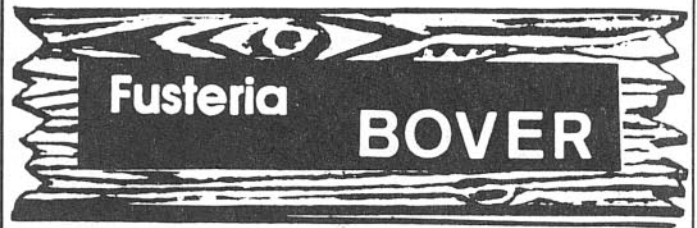

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS

MOLTS D'ANYS PER A NADAL

75 Anys a Balears

BONES FESTES

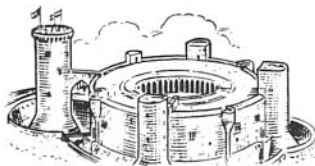
Rocabertí, 29 TELEFON 56 01 05

VILAFRANCA

FORN CA'N CHAVES

FRANCISCO BAUZA

Garantia
en qualitat
i preus

Garantia
en qualitat
i preus

Especialitat en ENSAIMADES

MOLTS D'ANYS

Ctra. Palma, 80 - Tel. 56 01 88

VILAFRANCA DE BONANY

FOTOGRAFIES

JOAN JAUME

Bodes, comunions, batiments, recordatoris, fotos carnet, reproduccions,
ampliacions, revelats aficionats i tota casta de fotografies

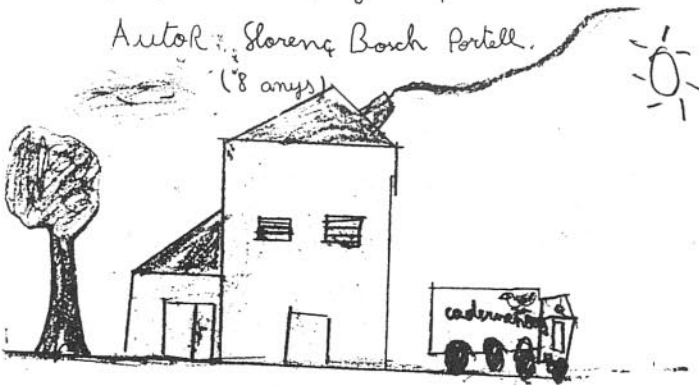
BONES FESTES DE NADAL

C/ Sant Martí, 29 - Telèfon 56 02 08 - VILAFRANCA

SES CADERNERES

Jo tenc dues cadernereres
 que amb bon dematí
 amé em despertén
 com si fes unes carreres.
 Són de colors
 amb uns colors tan fins
 que no son pintats
 i els hi done menjar
 perquè el dia puguin passar.

Autor: Sorenç Bosch Portell
 (8 anys)

Els tres porquets

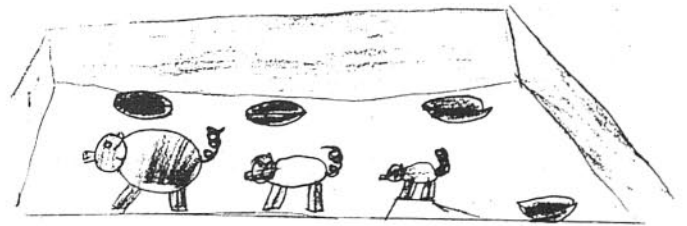
Jo tenc tres porquets
 i el petit diu jo tenc set
 i els dos grans diuen ido t'espero un po

El mitjà diu
 jo tenc gana
 i els dos germans contesten ido t'espero un po

El gran diu
 i jo tenc ganas de sortir
 a fer una volta

El gran diu jo sent renou
 i qui deu esser
 deu esser l'amo

Autora: Mre Cristina Barceló Villalba (8 anys)

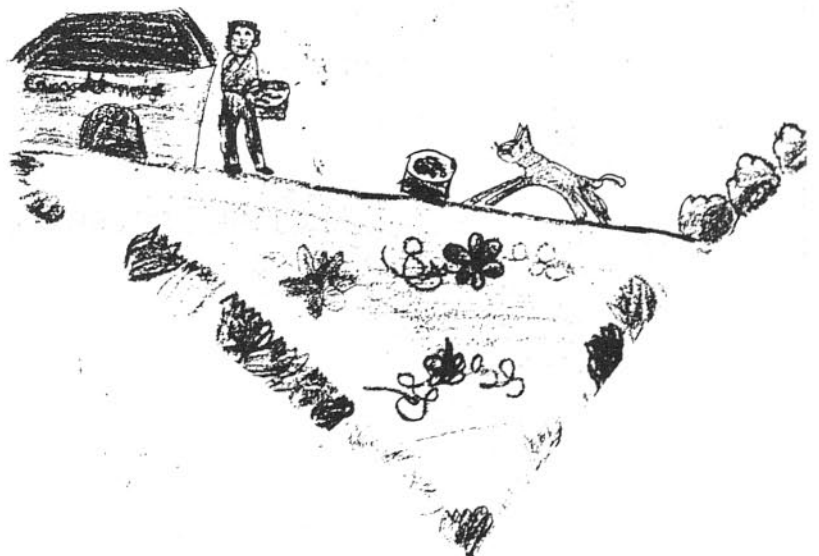

El meu set rapinyadoret

- El meu moix s'enfuria,
 i a vegades me rapinyava,
 i no deixa de rapinyar.

Oh! Ja es tant
 el meu moix vol bananas
 li donare ara.
 Perquè me rapinyara.

Autora: ell = Victòria (8 anys)

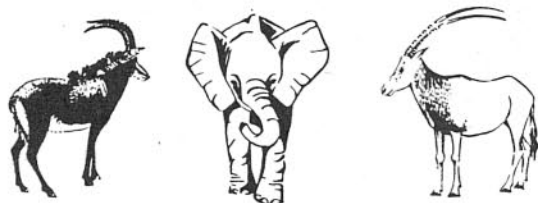

CA NA CAIA - BAR

Tel. 56 03 32

VOS DESITJA BONES FESTES DE NADAL

PERRUQUERIA

BEL

«Sa Creveta»

Ctra. Palma, 117

Tel. 56 02 71

VILAFRANCA DE BONANY

Fustería
GALMES

vos desitja molts d'anys a tots

i

BONES FESTES DE NADAL

C/. Santa Bàrbara, 62 - Tel. 56 00 71

Fruites: La taronja

Les taronges vingueren d'Orient, Xina i de les Illes del Mar de les Índies. El seu nom ve de l'àrab «narrandj» que en altres llocs fou «arandj», fins a convertir-se en «orandj», a causa del seu color daurat. Com diu el doctor E. Alonso: «La taronja és el fruit més perfecte de la creació perquè és el que més tarda en formar-se i en el seu interior acolleix la més acabada condensació de l'energia solar».

Les seves virtuts: Es assombrós constatar com les taronges es tenien, fins no fa molt de temps, com a aliment de poca importància o inclús perjudicial a la salut. Per sort aquestes concepcions equivocades estan a punt de desterrar-se, però encara hi ha persones molt aferrades que segueixen pensant que les fruites i verdures fresques tenen poca importància per les seves poques calories. La taronja, que podria ser considerada un aliment necessari, no sols per les seves vitamines, sals minerals i oligoelements, sinó també pel seu aport proteïc i energètic. El que fa de la taronja una font de salut a utilitzar per a tots i en totes les estacions de l'any.

La taronja té les vitamines C (de 50 a 100 gr. de suc) essent el fruit més ric en àcid ascòrbic (s'ha de fer saber que la dosi diària necessària

per a una persona adulta està xifrada en 75 mgr., augmentant en els joves, dones embarassades, i sobretot, en els lactants). També té les vitamines B1, B2, P (protectora dels vasos sanguinis) i caroté (provitamina A)

Sals minerals com: calci, potasi, magnesi, fòsfor, sodi, ferro, coure, zinc, manganès i borm. Essent especialment notable el contingut en calci, que sol arribar als 45 mgr. per 100 gr.

Àcids «màlic, tàrtric i cítric». Hi ha un punt important que s'ha de saber referents al suc de taronja i és que no es pot guardar, s'ha de beure al cap de poc temps, doncs, pel contrari, perd la majoria de qualitats.

Les seves propietats: útils en les manques vitamíniques com en les de l'escorbut, remineralitzant (ajuda a fitxar els minerals), reforça les defenses naturals, desintoxicant, tònic muscular i nerviós, aperitiu, refrescant, estimulant de les secrecions digestives, modifica la viscositat i acidés de la sang, protector muscular, diurètica, laxant (per la seva cel·lulosa i àcids), desinfectants dels budells (pels àcids cítrics), antihemorràgica i fruidificant sanguini, rejuvenidor cel·lular i dels teixits i fruidifica la bilis.

El més recomenable és menjar-les en dejú o entre menjades i no com generalment les menjam, o sigui, després de les menjades, degut als àcids cítrics. També és molt recomenable que les taronges no tinguin àcid, doncs hi ha persones que no els toleren.

En la cura i neteja del cutis es pot emprar la popa de la taronja, fregant-la durant 15 o 20 minuts, això relaxa les faccions i retarda l'aparició de les arrugues.

La utilitat terapeùtica: El que s'ha de recalcar és el seu valor profilàctic que ajuda a evitar gran nombre de malalties. També, la taronja, és un remei curatiu de primer ordre pel que ara passarem revista a les aplicacions de dieto-teràpia, seguint les indicacions dels doctors J. Sandoval Amorós, Jean Vainet, G. Kirse, Laguna i E. Alonso.

Es útil pel creixement, convalescències, envelliment, anèmies, l'escorbut, anorèxies, astèmies (cansanci física i intel·lectual), afeccions del fetge, trastorns digestius, flatulències, fragilitat capilar, trombosis, infeccions intestinals, intoxicacions, inflamacions de les membranes buccals, dermatosis, eczemes i reuma.

Bones festes de Nadal

Tomeu Català Mut

Comestibles

CA'N PUJOL

Venda d'articles en general

VOS DESITJA BONES
FESTES DE NADAL

c/ Rafel Jaume, 26
Vilafranca
Tel. 56 01 79

C/ Paseo Mallorca,
esquina Divisoria
Son Serra de Marina

NA MOLINETA

- * Estètica
 - * Depilació
 - * Manicura
 - * Pedicura
 - * Traments
 - * Neteja de cutis...

C/ Església, 9

Tel. 83 20 29

Pub S'ALTELL

C/.Santa Bárbara, 43

Tel.56 06 42

VILAFRANCA

TE CONVIDA A PASSAR DUES NITS INOBLIDABLES

*NIT BONA: GRAN BALL
LA NIT ÉS BONA
XOCOLATA PER A TOTHOM
UN CARAMULL DE REGALS A REPARTIR

*NIT DE CAP D'ANY:
«DESPEDIDA DE L'ANY 91»
RAÏM PER A TOTHOM I CAVA
PRIMER BALL DE L'ANY

EN EL COTILLÓN I LA BONA MÚSICA ENS FARAN PASSAR UNA NIT INOBLIDABLE.

I PER ACABAR GRAN COLCADA DE REIS. VINE A RECOLLIR ELS TEUS REGALS

Avui és diumenge
i demà Nadal,
viva i festa alegre
per lo natural.
Jovintut i ella
no hi ha festa igual.
Que Nadal s'entrega,
que arriba Nadal.

Vida com ets vida
sa vida com vol,
amor és lo que crida,
amor és lo que val.

Amor a sa muntanya,
amor en es fondal,
es Pla també demana
amor de Nadal.

Nosaltres som Nadal,
nosaltres per a la Vila:
també Bon Nadal.
Qui no «espenya» un arbre,

el ciuda i el cava
també fa Nadal.

Nadal per sa natura,
Nadal familiar,
que un bon Nadal no apura
viu com sa blancura
i viu com la mar.
Que la mar no s'atura
com sa fe i sa cultura
que mai morirà.

Nadal és fe pura,
Nadal per pensar:
que s'any s'atura
i torna a començar.

Bones festes, Bon Nadal,
bon any per començar,
que sigui per millorar
que poguem riure igual.

Gabriel Monserrat

Gloses per a Nadal

Estimats vilafranquers
a tots vos vull saludar,
bones festes hem de passar
i anau alerta a n'és doblers.

Es molts d'anys vos vull donar
amb salut i amb alegria,
Déu faci que l'any que ve
mos poguem donar sa mà
que jo la vos donaria.

Tres en vull saludar,
en Torretes i Jaume d'es forn,
Montserrat, tots tres són
glosadors com en Capellà.

Miquel Capellà

Sant Antoni i el dimoni
jo pens que són ben iguals,
cuidem ets animals
que no patesqui ni mori.

Sa festa d'ets animals
que tots són una bellesa,
mirant sa seva noblesa
que tots pareixen iguals.

Sant Antoni i ses carrosses
i pel dimoni no res,
una festa de pagès
natural i de ses grosses.

Una festa anomenada
que agrada participar,
fent feina per presentar
s'idea que duim pensada.

Una típica carrossa
com se vivia aquell temps,
amb pobresa i contents
que hi havia tan poca cosa.

Sant Antoni sou famós,
famós en la pagesia,
que sempre amb simpatia
per un sant vell i gloriós.

Quants animals aquell dia
són presentats dignament,
a davant molta de gent
com a noble fantasia.

Un dia que dóna lloc
a idees animades,
omplen moltes mirades
alegres i costen poc.

Gabriel Monserrat

Dia 17 de Gener: Sant Antoni

Tots hem d'estar a sa vorera
i es rotllo més gran serà,
Sant Antoni mos donarà
s'al.lota vilafranquera.

Aquí d'alt hi ha sa lluna
i estrelletes de colors,
Sant Antoni gloriós
per què no mos ne dau una?

Avui és Sant Antoni
i li duren sa botella,
noltros beurem amb ella
per enrabiar el dimoni.

Sant Antoni dins una tanca,
que poca planta hi farà!
Tota sa gent de Vilafranca
el seu nom hem d'invocar.

No tengueu por del dimoni
diuen si n'hi ha o no n'hi ha,
però per més assegurar
diguem: Visca Sant Antoni!

Sant Antoni n'és vengut
n'és vengut amb ses mans buides,
i rar haurà de menjar truites
perquè es porc ja l'ha venut.

Sant Antoni ja se'n ve
i ve amb dues truites,
ses alegries m'han fuites.
Quin remei mos queda a fer?

Sant Antoni fou es primer
que dins una ermita habità,
es molts d'anys volem donar
a tots es Tonis de Gener.

Sant Antoni no és calorós
perquè cau es més de gener,
sabeu què m'agradaria fer?
Menjar un troç de coca amb vós.

Sant Antoni de Viana
va esser un homo faner;
no mos lleveu sa gana,
llevau-nos sa fam si convé.

Sant Antoni des juny
sempre sol fer més calor;
devora es foc, sa calor,
val més que sa falç a es puny.

Jo escric amb sa ploma
per honrar a Sant Antoni,
voldria que el dimoni
de s'hort no em prengué sa poma.

Per devers ses Fontanelles
si solen fer esclata-sangs.
Volem donar es molt d'anys
destapant moltes botelles.

Com més va, més se n'emprenen
corrent per posar-se més forts,
a la Vila en esser morts
asseguren que no alenen.

A jo me diven en Jaumet,
quan dic ver, no dic mentida.
Beguem ara que tenim vida
que en esser morts no tendrem set.

Jaume Nigorra

Vides de Vilafranquers: L'amo en Llorenç «Ballarí»

Recercant en el bagul de records del nostre poble es poden trobar moltes coses, tantes i tantes coses, tantes històries i vides passades que no ens en podríem avenir. Perquè és ben segur que cada persona -aquí i a qualsevol banda - té una història particular, que la guarda amb entusiasme i, de vegades, amb melancolia. I aquestes històries no es poden deixar perdre, sinó que s'han de recollir, talment el blat és recollit després d'haver-ne sembrat la llavor. Car, si les deixàvem perdre, allunyades del record col·lectiu, de la consciència «col·lectiva», com diuen, aleshores seríem un poble ben magre, un poble que no coneix el seu passat i que, per tant, no es pot fonamentar en les bases d'aquest passat per projectar-se en el futur.

Si, passant per la carretera de Palma, vos aturau a la casa que duu el número 66, una casa que fa un enforinyall, just davant la Plaça de les Palmeres, és ben segur que allà hi trobareu l'amo en Llorenç «Ballarí». Ell és un home que, com a testimoni vivent d'una vida i uns fets passats viscuts personalment, es fa escoltar quan conta les seves aventures i també desventures.

Asseguts devora la foganya, un vespre que per defora feia un fred que pelava, férem una xerradeta que em deixà impressionat per tot allò que aquell home -ja envellit pel pas del temps i, sobretot, per la gran feinada que ha fet en la seva vida- em deia pacientment...

De nom Llorenç Barceló i Sansó, i de pares en Toni «Ballarí» i na Catalina Sansó, va néixer el 1919 -ara fa 72 anys- devora cas secretari.

D'aquí -segueix dient- als 3 anys vaig anar a viure a la casa del carrer de Bonay, nº 27, davant can Sopa.

Com era costum aleshores, gairebé no vaig estudiar, i ja als vuit o nou anys vaig començar a fer feina a foravila.

Devers els 17 o 18 anys -i com molts altres vilafranquers de la meua quinta- vaig anar a la Guerra: al desembarc del Port de Manacor, a Palma, i d'aquí a la

Península (a Toledo, Madrid,...) Vàrem estar més de tres anys fent guerra, i, acabada aquesta, anàrem a diversos quarters: a Salamanca, Zamora, etc., fins que vàrem poder tornar a Mallorca.

Em vaig posar a fer feina a ca nostra. Però, vet aquí que, passats uns onze mesos d'estar per aquí, ens cullaren que estàvem llicenciats i que no havíem fet el servici i, per mor d'això, ho haguérem de fer fins que acabà la guerra europea (la 2ª Guerra Mundial): pensa que jo i també la resta de vilafranquers de la quinta del quaranta vàrem arribar a fer set anys i busques de mili.

Precisament, va ser a Palma que vaig conèixer la meua dona, amb qui després m'hi vaig casar.

A ca nostra, però, no érem de casa bona: car, la vida s'havia de guanyar dia a dia, amb la suor i amb la feina, i amb quatre infants que em vengueren, no podia badar molt si no em volia morir de fam. Així és que vaig fer molta feina de braços: picar a pous, cisternes, síquies... i, de jove, també vaig treure moltes rotes.

-Què és això de «treure rotes», l'amo en Llorenç?

-Bé, «fer rotes» era que et donaven una quarterada o cinc quartons, durant quatre anys, amb la condició que, passats aquests anys, la tornassis al senyor neta de rabasses i de garriga i amb garanties que fos una terra bona per sembrar-hi. Tu, mentrestant, en podies treure profit. Els pins i tota la llenya bona que hi havia, però no eren per a tu, sinó que el senyor, abans de fer barrina amb el roter, la venia a altra gent, que la tallava i, amb ella, feia el negoci que jo després ullaria -més envant ja t'ho contaré.

Bé, com et deia, en quatre anys havia de quedar neta la garriga; però, si anaves viu i sabies fer la feina, en un any ja podies treure una rota.

Aprofitàvem el màxim, en aquells quatre anys, tot allò que podíem sucarr de la terra. En aquelles hores, jo venia molt bé les rabasses de mata als ferrers

(a en Joan, a l'amo en Jaume, a en Joan Oliver, a en Guillem «Ramell»...), que, sobretot en l'estiu, les me compraven a cent pessetes per a cada viatge de carro que els en duia: car, les empraven per restrènyer les rodes de carro perquè eren molt bones de fer prendre i feien molt bon caliu. Però, no et pensis, també qualque particular me'n comprava.

Els feixos de llenya prima els dúiem a les teuleres, que quasi no els en podíem donar abast.

Jo tallava la llenya i mon pare, darrera, darrera, amb l'arada prima afluijava la terra. Amb dues o tres relles allò s'afluijava molt i ja hi podíem fer faves i xítxeros.

-Però... o és que ja havíeu llevat tota la garriga, que hi poguéssiu sembrar?

-No, pensa tu: les faves es podien sembrar enmig de les rabasses. Amb l'arada anava afluijant les arrels de les rabasses i, tornant a sembrar faves, ho llauràvem molt, i en venir l'estiu, que llevàvem faves i xítxeros, també llevàvem rabasses.

Això que ara et cont, de tot d'una, ho feia per allò on duen ara a tirar els fems, en Es Cremat, que aleshores tots aquells costers que ara estan plens d'ametlerar encara eren pinar. Com que el desnivell de la terra era molt gros, sempre ho fèiem llaurant de per curt i per avall. Sinó, la bístia no hagués pogut.

En aquelles hores, que jo feia feina amb mon pare, quan les quatre rotes ja estaren ben netes, cadascú n'agafà dues pel seu compte i les sembrà d'allò que volgué.

Estant amb això, em casà i vaig anar a fer jornal, de tallar pins, amb l'amo en Jaume Capçana i l'amo en Francesc Ramon, perquè em pagaven vuit duros, un duro més que fent feina a Hortella (on també hi anava a fer de pagès jornal·ler sempre que volia, ja que va ser un lloc on mai de mai em tancaren les portes per si hi volia anar a fer feina, sinó que sempre les me tengueren obertes de pint en ample i em tractaren molt bé).

Bé, com et deia, vint dies vaig anar a tallar pins per ells, devers son Soler, a la carretera de Bonany, devora Petra. Però, després, en veure la «marxa» d'aquella gent, vaig començar a sospitar que hi havia un duro a guanyar.

Així, estant amb aquestes, un em va dir si m'interessava un redol de pins per son Ramon, i, per en Toni Nigorra, altre cop a jornal, vaig anar a tallar-ne. Quan jo vaig veure el que se'n duia el qui m'havia llogat i el que em pagava a mi, vaig obrir els ulls definitivament.

Les circumstàncies varen voler que en Miguel «Diego», que feia sequer d'albercocs i havia de menester fusta bona per als canyissos, em comanàs pins. Per primer cop en la meua vida professional, jo vaig comprar quatre pins d'un bocí per vuitanta duros -encara me'n recorda que els vaig haver de manllevar de mon pare- i els vaig tallar pel meu compte. Una vegada tallats, vaig dir a en Montserrat «Ros» que vengués per pesar-los. A en Miquel «Diego» jo li vaig dir a tant el quilo, però ell, replicant que la fusta que li havia duit era molt bona, em pujà el preu per quilo. la qüestió és que, després d'haver cobrat el meu jornal, pagat el jornal a en Montserrat i tornat el manlleu que havia bestret a mon pare, em quedaren vuitanta cinc duros nets!, i va ser aquí que vaig prendre ràbia al pinar.

Mirau si va quedar bé amb mi en Miquel que, a més de tot això, em va donar per regal dos quilos de xulla i dos més de botifarrons, tan content estava de la llenya que li havia duit.

Tanta ràbia vaig prendre al pinar i al «profit» que, fent de jornalier com a tallador de pins, en treien de mi, que el primer diumenge que va venir ja vaig comprar quaranta pins a son Patxeco, a en Xesc «Puil», i n'hi vaig donar quatre cents duros, que també vaig bestreure de mon pare. Aquí sí que vaig guanyar molt i vaig veure el bon negoci que podria ser això dels pins. Pensa que, aques-

ta vegada, amb aquests quaranta pins, després d'haver tornat els quatre cents duros, d'haver pagat tot el transport dels pins fins a la serradora de Manacor, d'allò que havia cobrat, a ca meua passaren les deu mil pessetes netes que em varen entrar, cosa que jo no havia vist mai. Això era el dissabte.

-O sigui, que en una setmana vàreu tallar i arreglar quaranta pins?

-Sí, pensa que en aquelles hores era jove i era quan em trobava millor per fer aquesta casta de feina.

Bé, i després d'això vaig anar comprant molts de pinars, perquè aleshores tenia molta capacitat física per fer feina, i vaig comprendre que amb la misèria que hi havia a ca meua -que a una pesseta li havíem de donar un parell de voltes- allò era el millor que podia fer.

Em recorda que després d'haver comprat els quaranta pins a en Xesc «Puil», en vaig comprar seixanta a en Miquel Mota, a en Garanyó,...

A partir d'aquí, ja vaig anar per tot Mallorca a tallar pins: a Canet (Esportes, que era propietat de don Perico Tacón), a es Pagos, a can Bassa, a les senyores de son Seguí, a Artà,...

Però no et pensassis que allà només tallàs una dotzena de pins, sinó que, amb tot l'equipament que havia de menester, ja en tallava per quarterades (pensa que a Artà, a una possessió, en vàrem arribar a tallar quaranta quarterades).

-I per fer aquesta feina, devíeu tenir moltes d'eines!

-De tot d'una, com que tota la feina es feia a mà, amb la força física, tenia catorze destrals grosses: set per tallar pins i set més per tallar alzines i llenyam més fort, com l'ullastre. També tenia el verduc, les aixades llenyateres, els rampins per fer el carbó... Perquè has de pensar que, molts cops, de la llenya que tallàvem en fèiem carbó, a sitges que nosaltres férem (a Bonany encara n'hi ha una en què hi vaig fer feina de jove).

Després, ja varen venir els motors de serrar: jo vaig tenir el primer motor de serrar que va venir a Mallorca.

-I no era perillosa aquesta feina?

-Sí, sobretot, el perill més gran que tenia eren les orugues i la picor rabiosa que et possaven per tot el cos. M'en recorda que hi havia uns «polvos» i un esperit amb què m'untava, que et protegien una mica d'aquesta picor.

Va ser una desgràcia ben grossa que venguessin aquestes orugues. Car, quan era jove no n'hi havia cap. Vengueren de la Península amb els vaixells, i allà on primer es reproduïren va ser el pinar del Castell de Bellver. D'aquí, després ja s'escamparen per tota la nostra illa.

Bé, però tot això darrer és un tema que, si vols, en podríem parlar un altre dia, perquè no acabariem mai, si haguessis de posar tot allò que et podria contar... S'ha fet tard i em sembla que aniré a sopar, que la dona i els fills ja m'esperen dins la cuina. Però, ja ho saps, sempre que vulguis pots venir i t'avorriré una mica més amb les meves aventures i desventures passades, que sempre es bo tenir qualcú que et vulgui escoltar.

Què vols sopar?

-No, gràcies, me'n vaig que també ja he estat més temps del que en feia comptes.

Au, adéu i gràcies, l'amo en Llorenç.

-No s'ho paga, home! Fins una altra!

Efectivament, la conversa amb l'amo en Llorenç em passà tan aviat que gairebé no em vaig adonar que ja s'havia fet tard. Malauradament, no li vaig poder demanar, ni de bon tros, tot allò que li hauria volgut retreure, però allò que ell m'havia contat passaria a formar part del bagatge històric-cultural dels vilafranquers, com a testimoni verídic d'una època de la seva vida, fent una feina que s'ha perdut molt i que ha canviat immensament amb el pas del temps.

Andreu Bauçà

TALLER CAN BOTELLES

REPARACIÓ DE MOTOS, CICLOMOTORS I BICICLETES

SI NO TENIU ENCARA LA BICICLETA DELS
REIS LA PODEU TROBAR A L'EXPOSICIÓ
DEL CARRER DE S'AIGUA,
LOCAL DEL CRUCE
APRESSURAU-VOS ENCARA HI SOU A
TEMPS

**ELECTRIFICACIONES
I FONTANERIA**

HUGUET, c.b.

Instal.lacions elèctriques
Sanitaries, Gas, Aire Acondicionat
Calefacció, Depuració piscines,
Antenes, Energia Solar,
Bombes Sumergides.

*BONES FESTES
I BON ANY*

COSTA I LLOBERA, 2
Particular: Palma, 28

Tel. 56 01 19
VILAFRANCA

LA FLUITA

AUTOR: BERNARDINI

CADA COP QUE
TENC QUE FER
UNA REPARACIÓ
A S'EXTERIOR,
RECORDO PER
LAQUE VARES SER
FABRICADA.

LA TEVA SINISTRA FIGURA IMPOSAVA
TERROR I HORROR ENTOTS ELS MONS DEL
SISTEMA

¿TARDARAS
MOLT

ESTIC FART DE
LES TEVES
EXIGENCIES

ESTIC FART!

NO POTS IMAGINAR
COM SÓN DE
DOLOROSOS ADUETS
COPS DE
METEORITS

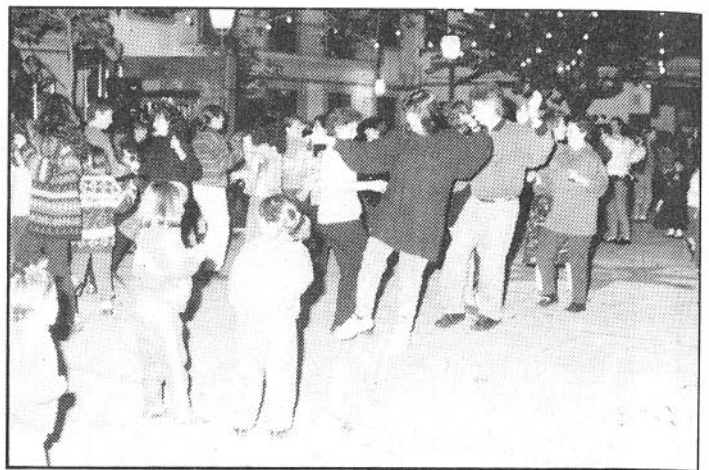

UN
PACTE
MEUNEIX
A AQUESTA
NAU EN EL
SEU,
ESTUPIT
VIATGE
SENSE FINAL

Quin rebumbori

El dia 7, i no el 30 com va sortir als programes de festes, va tenir lloc un esdeveniment que no s'havia produït mai al poble: fou la Primera trobada de tambors i trompetes. Varen venir cinc bandes de distints pobles. Amb els nens i nenes tots enllestits i uniformats van començar la desfilada i va quedar d'allò més bé. I vaja quina bulla que s'armà! Després del cansament aplegat de tant bufar i tocar, tots els components de les bandes van poder reposar les forces perdudes gràcies a la menjua que s'havia preparat, disfrutant d'un banquet per a xupar-se els dits.

Ara va de jota

I després de posar-se bé de panxa amb els bunyols i encalenticir-se les potències amb un tasset de mistela, va començar un ball ben valent i engrescador. No ho crec que en tinguessin gens de fred de peus els balladors. I per a tots aquells que no tingueren ganes de remenar els peus, però que volien veure la festa sens tenir fred, es van posar a fer rotllana al voltant dels foguerons que s'encengueren a la plaça.

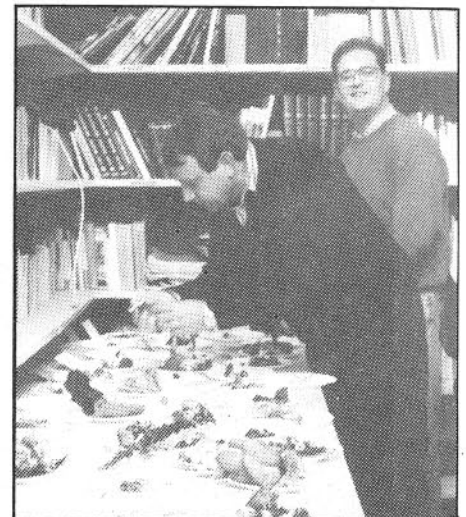
Cant i música

Els actes musicals de les festes foren la segona trobada de Corals i un concert de piano i flauta. Sabeu, se'n podrien dir tantes coses d'aquestes dues actuacions que no crec que el paper bastàs per a res! Com a petita i pobre referència dir que es reuniren les corals de Porreres, una de Manacor i la de Vilafranca per oferir-nos una vetllada deliciosa de cant i felicitar-nos el Nadal que ja s'acosta. Del concert, del qual en tenim unes imatges, cal remarcar la meravellosa interpretació de J.F. Palou a la flauta i de M. Estelrich al piano, que transportaren tot el públic assistent a un món fantasiós ple d'harmonioses notes musicals.

La bunyolada

Quin goig que fa aquesta imatge, i més si tenim en compte que tot aquest trull i aquesta pasterada eren per fer aquells deliciosos bunyols ensucrats, que tothom pogué tastar el dia de Santa Bàrbara després d'assistir a la missa en honor seu. De tants que se'n feren supòs que no hi hagué ningú que se n'anàs i en quedàs endarrer, de bunyols. Idò així només cal dir: que els fes bon profit!

Cercada i exposició de bolets

Durant aquestes festes, una de les activitats que es dugué a terme, fou una anada a buscar gírgoles i esclatsangs. Supòs que els cercadors ho eren de potada, perquè enguany no se n'han trobats gaires, pel que hem sentit a dir. Però, de totes maneres, així mateix se'n van recollir com per fer una taulada d'exposició com aquesta que veis. De quantes classes n'hi ha? Jo no ho sé i supòs que qui els va classificar hi degué tenir prou feines.

Mostra de cans i coloms

Diumenge 8 de Desembre, a les 11 h., tingué lloc al Camp de futbol la 1ª Mostra del Ca de Bestiar que es celebrà a Vilafranca. I amb un gran èxit. Foren molts, de la Vila i de fora d'aquí els qui presentaren els seus exemplars del Ca de Bestiar.

Els guanyadors varen esser:

QUISSONES: BRISA, de Joan Bieto (Alaró).

QUISSONS: TRENC, de Rafel Servera (Llucmajor).

JOVES FEMELLES: MORA, de Rafel Servera (Llucmajor).

JOVES MASCLES: TANGO, de Joan Bordoy (Pòrtol).

OBERTA FEMELLES: BRUSCA, de Biel Ferrer (Vilafran-

ca).

OBERTA MASCLES: MAC, de Joan Vicens (Ciutat).

MILLOR CUSSA DE VILAFRANCA: BRUSCA, de Biel Ferrer.

MILLOR CA DE VILAFRANCA: DAU, de Catalina Torres.

Hi hagué també una exposició del Ca Eivissenc, amb exemplars tots de la Vila, i també una altra del Ca Rater. Així com butxes mallorquins, coloms missatgers i altres races.

L'alcoholisme

El dijous 28 de novembre es va organitzar una xerrada, al local de «Sa Nostra», a càrrec de la psicòloga Mª Antònia Palou i Julio Izquierdo (metge), damunt el tema «la malaltia de l'alcoholisme».

L'assistència del públic fou llastimosa, (una vintena de persones), comptant l'assistència social, les treballadores familiars, el batle, els conferenciants, la representació de TV Vilafranca, la del Molí Nou... (el delegat de Serveis

Socials i Sanitat: Bartomeu Barceló, s'excusà de la no assistència a l'acte).

Públic, públic, n'hi havia poc. O el tema no interessa (?), o la publicitat del primer dia de festes no funcionà.

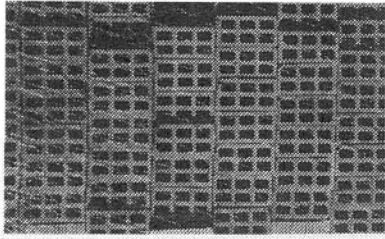
Era una bona xerrada per a molts de joves, i no tan joves, que sense voler-ho ni saber entren dins aquest cercle tancat que suposa l'alcohol.

Autodeterminació

Un dels actes que tengueren lloc durant les festes de Sta. Bàrbara, va esser la conferència damunt l'autodeterminació del nostre poble, a càrrec de Damià Pons, una conferència molt interessant a la que hi varen assistir una trentena de persones, molt poca assistència si es té en compte la importància i la transcendència d'aquest tema de primera actualitat, hi pot haver dues raons que ho expliquin, una la poca i no efectiva publicitat de les festes patronals d'enguany i l'altra podria esser el poc interès que demostra la immensa majoria de la gent en temes que poden afectar el seu futur més immediat, però això, no fa que després tothom en vulgui discutir com el millor entès. La conferència es va desenvolupar amb serietat i precisió, seguint un ordre, una part d'història que afectava a tots els països, sobretot europeus, i l'altra la que afecta de ple a la nostra història i situació actual.

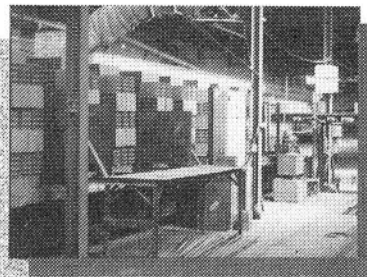
Wilson, va esser el primer que va proposar l'autodeterminació com a resposta als pobles després del canvi de fronteres que es varen produir a la primera guerra mundial, una resposta que després de molts anys segueix essent vàlida pels països que han estat obligats a estar sota la dominació d'un altre país. Vista que totes les passes sempre s'han de fer d'una manera legal, ja prèviament establerta, l'autodeterminació pot esser un dret al que es poden acollir les Illes Balears, i així poder triar lliurement els seus polítics, i tenir una legislació pròpia que es podria apropar més a la seva realitat, de la que tenen ara, i també poder triar quins serien els lligams amb les altres nacions, tant veïnes com llunyanes.

Autodeterminació per arribar a la sobirania del poble Balear.

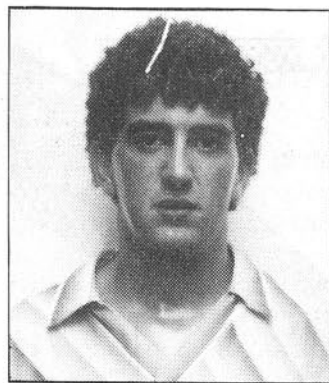

Tejar Balear, s. a.

FABRICA: CARRETERA MANACOR, KM. 41 - 07250 VILAFRANCA (MALLORCA)
C. I. F. A - 07-016132 - TELS. 560000 • 560001 - FAX 560156

VOS DESITJAM BONES FESTES

GOLEJADORS

- 1. Pep Julià, 35 punts
- 2. Monserrat, 33 punts.
- 3. Toni Portell, 29 punts.
- 4. Gudi, 29 punts.
- 5. Barraques, 26 punts.

2ª Regional

- 1. T. Julià, 5 gols.
- 2. Agustí, 3 gols.
- 3. Pere Portell, 2 gols.

Cadets.

- 1. Biel Mates, 1 gol
- 2. Biel Barceló, 1 gol.

Infantils

- 1. Joan Barceló, 2 gols.
- 2. Pere, 2 gols.
- 3. Pep Rabassa, 1 gol.

Resultats dels equips base

Benjamins

- 1. Pere Nicolau, 7 gols.
- 2. Sebastià Barceló, 2 gols.
- 3. Guillem Garcies, 1 gol.

BENJAMINS

- Montuiri, 0 - Vilafranca, 1
- Vilafranca, 0 - Avance, 4

INFANTILS

- Colonia, 1 - Vilafranca, 0
- Vilafranca, 0 - Felanitx, 3

CADETS

- Vilafranca, 1 - Porreres, 3
- Ses Salines, 4 - Vilafranca, 0

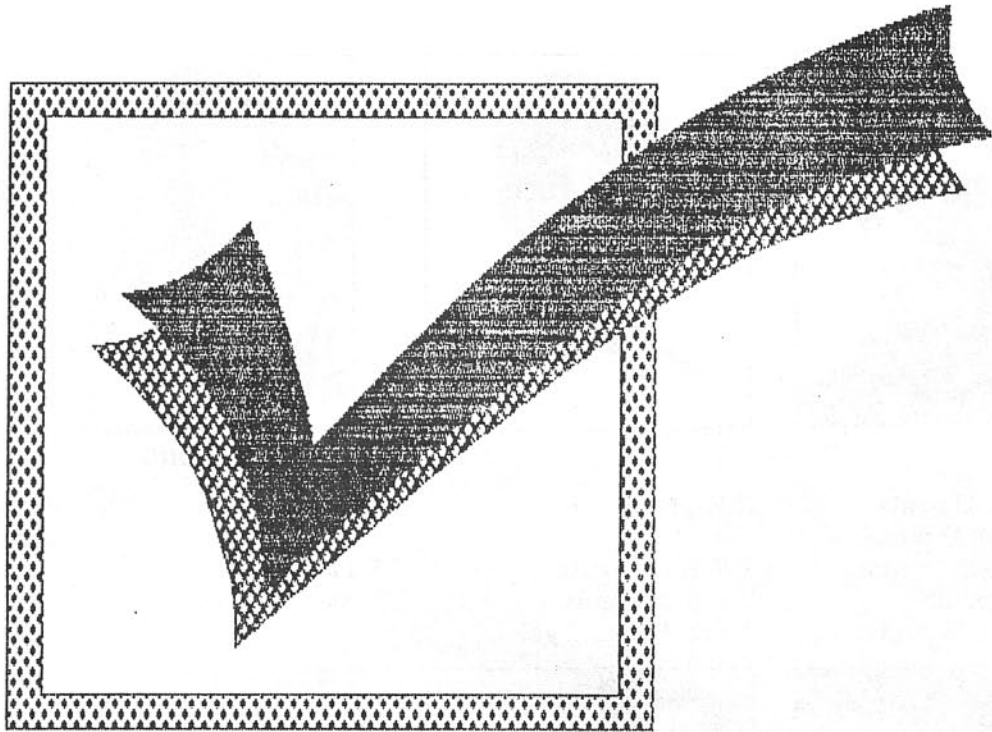
2ª REGIONAL

- Vilafranca, 0 - Barracar, 2
- Montaura, 5 - Vilafranca, 0

Es-Niu

VOS CONVIDAM A TOTS A PASSAR LE FESTES TAMBÉ UNA COPA DE CAVA, TORRÓ I DE NADAL I CAP D'ANY AMB NOSALTRES, MÚSICA DE FESTA

ASSESSORIA FISCAL LLORENÇ GARI

MOLTS D'ANYS!

*carrer de Sant Marti, 18
tels.: 56.06.80 - 46.52.60
Vilafranca de Bonany - 07250*

A propósito de Henry

«A propósito de Henry» és la darrera pel·lícula protagonitzada per Harrison Ford. En aquest film, el podem veure interpretant un paper difícil, bastant allunyat dels que ens té acostumats.

La pel·lícula tracta d'un advocat agressiu i sense escrúpols, a qui un delinqüent dispara sense motiu, i això el fa estar un temps en coma a la vegada que perd la memòria i, sembla ésser, que perd també, tota la puteria (xerrant clar), ja que, quan es desperta, i després del corresponent aprenentatge des de zero, en parlar, caminar i totes aquestes coses, resulta que s'ha convertit en una bona persona, resulta que d'aquella seguretat que tenia abans en sí mateix ja no en queda res, i resulta que se nedeix de la seva forma d'ésser anterior...

I el resultat de tot això: la seva filla ha guanyat un pare que ja no la castiga i que inclús li compra un canet; la seva dona ha guanyat un home que és un tros de pa i del qual es torna a enamorar bojament... ¡Però la seva empresa ha perdut el seu millor advocat, aquell qui podia guanyar qualsevol cas per difícil que ho tingués, i

en canvi es troben a un individu mig beneït que ja no accepta els sistemes que abans utilitzava de bon grau... ¡i és aquí on comencen els problemes!!!

En fi, una pel·lícula molt americana, bastant irreal, on en qüestió de dues hores es passa d'una situació càdica a una altra ideal. N'hi ha que diuen que el cinema espanyol és massa fatalista, però comparant-lo a pel·lícules de tipus de «Pretty woman» i «A propósito de Henry», jo prefereixo dir que és per davant de tot realista, i que, precisament per això, mai no tindrà el mateix èxit de taquilla.

Aquesta és una pel·lícula que jo recomanaria exclusivament a romàntics i optimistes incorregibles, i no al tipus de gent a que ens agraden les pel·lícules negres i retorçudes com la vida mateixa.

No sé si realment és possible que, pel fet de perdre la memòria, algú pugui sofrir un canvi de personalitat tan radical, però sí és així, en conec més d'un a qui li vendria perdre-la.

Brosio, Ambrosio

D'es Coll de Sa Bataia fins a Campanet

El dia 1 de desembre l'excursió que s'havia de fer d'es Coll de Sa Bataia a Campanet, es va veure modificada, no s'arribà tan lluny, però quasi quasi, d'es Coll de Sa Bataia fins a Lluc donant una volta d'uns 12 km.

En partírem uns quants, de la benzinera de Lluc, i ens anàrem fent amunt. La vista panoràmica que d'allà d'alt es té, de bona part de Mallorca, és inenarrable, només es pot viure.

Passàrem per la casa de Sa Neu, la caseta de «sa rota» fins arribar a Ses Figueroles. Aquí ja el temps ens jugà

una mala passada, ja que no va deixar de plovisquejar i fer boira fins a l'acabament de l'excursió. Seguïrem, emperò, fins Alcanella, cases, totes construïdes de pedres, cases allà no hi poden anar amb el cotxe. M'imagino que les someretes tengueren prou feina amb fer viatges d'aquí cap allà.

Passat Alcanella voltàrem la Serra d'en Massot, on vérem unes cabres al serral gros que hi ha davant, i al fons al Puig Tomir.

Més endavant ens topàrem amb un coll fet de granques de pi, per la caça dels tords amb filats.

Quan arribàrem al bosc gran, ens desviàrem anant a pegar a Menut, la possessió que pertany al Govern Balear. Aquí, a més d'una cussa que ens volia mostrar les barres, hi havia planters d'alzines i pins, que després poden servir pel repoblament d'altres boscos.

De Menut comença el descens cap a Lluc. Però abans dinàrem i començarem foc per eixugar-nos les botes.

Quan arribàrem al Coll de sa Bataia, lloc on deixàrem els cotxes, vàrem fer un cafè i ¡vaja quin cafè!, d'aquells que tenen gust a descans.

Torró d'ametla (Mallorca)

Ingredients per a una barra:

- 200 grs. d'ametles escaldades, pelades i moltes.
- 320 grs. de sucre en pols.
- dos vermells d'ous
- una tassetta de llet.

Preparació:

Mesclar tots els ingredients dins una greixonera de

fang i quan estigui cremós, baixar el foc. Remenar tot el temps perquè no s'aferrí al fons. Quan comenci a bullir, tenir-la damunt el foc uns minuts.

Posar la pasta dins una caixa de paper que tengui al fons una neuca. Deixar reposar tot el temps que hagi de menester perquè se sequi.

CAMEL

TROPHY WATCH

JOYERIA
Fermin

MANACOR - PORTO CRISTO - CALA MILLOR

Tiempo de aventura

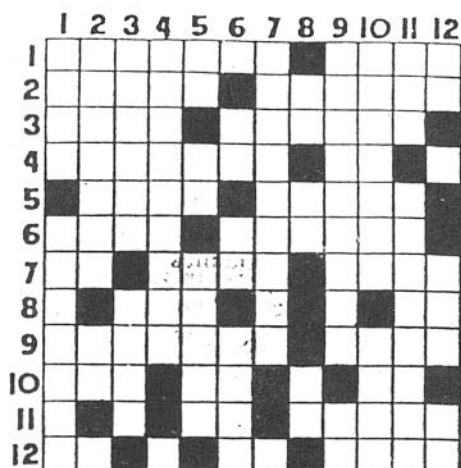
*feliz Navidad y
próspero
año
1992*

Desde 9.200' - pts

Importador y distribuidor en ex. ju

MOTS CREUATS

Horizontals.- 1.-Pertanyent o relatiu a les plantes. Senyal visible sobre una cosa, degut a la presència d'una substància estranya o diversa del color general de l'objecte. 2.-Gerundi del verb anar. Lloc plantat d'oliveres. 3.-Una de les grans venes per les quals la sang torna a l'aurícula dreta del cor. Posar amb la cara girada a la d'un altre. 4.-Foguera que serveix de senyal. Símbol de l'alumini. Cinquanta. 5.-Al rev., primera persona del present d'indicatiu del verb contar. Part inferior i carnosa de l'orella externa. 6.-Lligar. Pertanyent o relatiu al ritu. 7.-Terminació verbal. Acte d'adesar. Encès d'ira. 8.-Símbol del fòsfor. Composició poètica del gènere líric que sol dividir-se en estrofes o parts iguals. Mil. Consonant. Suc de raïms fermentat. 9.-Xoc amb penetració, i senyal que deixa. Sensació produïda en l'òrgan de l'olfacte per les emanacions de certs cossos. 10.-Objecte de forma cúbica en general. Terminació verbal. Símbol de l'oxigen. Final de partir. 11.-Nom de lletra. Cent. Animal vertebrat ovípar, cobert de plomes, amb dos peus i amb els membres anteriors aptes per a volar. Cobrir d'una capa o fulla d'or. 12.-Nota musical. Cinquanta. Gos. La part del cos compresa entre el genoll i el peu.

Verticals.- 1.-Femella adulta de l'espècie bovina. Matar a pedrades. 2.-Posar alt el mèrit d'algú. Part terminal del braç, dividida en dits per a la pressió i sosteniment d'objectes. La segona. 3.-Nom de diferents ocells palmípedes pertanyents al gèn. "Larus", d'ales llargues, generalment blancs amb les parts superiors cendroses. Al rev., porció de làmina o altre document de crèdit, que es talla a una data determinada per a cobrir els interessos vençuts. 4.-Dona inflamada d'amor, d'una altra persona. Un

romà. 5.-Dues de ben iguals. El principi d'acció. Regió europea, situada entre el Danubi i el Dniéster, al nord de la península Balcànica, i que fou conquistada per Trajà i convertida en província romana. 6.-La primera. Terminació verbal. Nota musical. Joc de cartes. 7.-Afecció a les coses locals. Nom de lletra. 8.-Nota musical. Al rev., cadascuna de les escales musicals que es formen partint d'una nota inicial diferent, la qual determina la distribució dels intervals majors i menors. lacisum atoN. 9.-Barreta de metall retorçada en espiral i acabada en punta, que serveix per a treure taps del coll de l'ampolla. Mascle de l'oca. 10.-Estimar o calcular la vàlua d'una cosa. Moneda italiana. 11.-Que inspira gran afecte o estimació. Gran quantitat de llavor. 12.-Terminació verbal. Cinquanta. Nom d'una antiga ciutat de Fenícia. Déu egipci.

SOLUCIONS

Horizontals.- 1.-Vegetal/Taca. 2.-Anant-Oliver. 3.-Cava/Acarar. 4.-Alimara/Al/L. 5.-Tronc/Lòbul. 6.-Liar/Ritual. 7.-Ar/Ades/Irat. 8.-P/Oda/M/X/Vi. 9.-Impacte/Olor. 10.-Dau/Ir/O/Ir. 11.-A/C/Au/Dorar. 12.-Re/L/Ca/Cama. **Verticals.**- 1.-Vaca/Lapidar. 2.-Enaltir/Ma/E. 3.-Gavina/Opuc. 4.-Enamorada/L. 5.-TT/Ac/Dacia. 6.-A/Ar/Re/Truc. 7.-Localisme/A. 9.-Tirabuixu/Oc. 10.-Avaluar/Lira. 11.-Car/Llavoram. 12.-Ar/L/Tir/Ra.

BROU DE LLETRES

E S P L E N D O R B C V
S K J V I H G P F O D A
Y L M X A I D U B I E N
U O P E A N S L T C L I
F Q N X Z K E E O N T T
E R S I J D R N M E E A
R T F H A P I C A T S T
A E G N L A A I S S P E
B D I A M S C A E O O S
C A N S M U F T R L T C
P R O E B T B D A C M R
S T N E M I N A V N E B
C T R N C A T A N T O N

Au, a veure si us baixen els fums i sou capaços de trobar deu sinònims de la paraula *ostentació*. (Tapau la solució)

Sol: Esplendor, luxe, opulència, fast, fums, estufer, vanitat, envaniment, blederia i ostenció.

Parenòtric

Dins la lluna creixent de gener empeltar els arbres, que prest duen flor com els ametlers, cireres i demés.

Dins el minvant de gener convé tallar la fusta pels edificis, d'arbres que perden la fulla. Podem també podar vinyes, netejar els arbres, tirar fems a les vinyes i horts. Sembrar cebes i alls.

Tota cosa que s'ha de recollir per guardar o podar s'ha de fer dins el minvant de lluna. Així com els rosers, amb arrels o sense ells.

El temps

Hem d'esperar plogudes en 9 dies del mes, i recollirem de 40 a 50 litres per m² a Eivissa i la meitat sud de Mallorca, uns 60 a Menorca i voltant dels 80 a les zones de muntanya de Mallorca.

La temperatura mitja mensual és de 10°C, amb una max. de 14 i una mínima de 6. El sol lluu unes 5 hores diàries, amb un total de 155 hores al mes. Hi ha 5 dies de cel aclarit, 5 dies de boira i un dia de neu a les costes baixes.

Festes als pobles

Dia 9.- Campos, Sant Julià i Sta. Basília.

Dia 16.- Algaida, Sant Honorat, patró del poble.

Dies 16 i 17.- Algaida, Pollença i Sa Pobla, espinagada en honor de Sant Antoni.

Dia 20.- Palma i Alcúdia. Sant Sebastià. Patró de la ciutat.

per Maria Galmés

Jocs populars

A bota la mula

És un joc que admet un nombre indefinit de jugadors i per saber qui havia de parar, es posen una vora l'altre formant una filera. Sense canviar de lloc el del cap comença a comptar i diu: «Un», el del seu costat segueix comptant: «Dos». I així segueixen un rera l'altre diuen el número que li toca fins que arriben a vint. Si no hi ha aquesta quantitat de jugadores que intervinguin en el joc, el primer jugador continua dient el número que ve després del que ha dit el darrer jugador, i van continuant els altres fins que un diu: «Vint».

Aquest jugador, que ha dit vint, és el qui para. Aleshores s'acala i els altres l'han de botar, començant pel jugador que havia de dir vint-i-un.

Abans de botar cada jugador ha de dir una frase i ha de fer el que indica la frase. La primera vegada que boten diuen: A LA UNA, BOTA LA MULA.

La segona vegada diuen: A LES DUES, UN PLAT D'AMETLES CRUES.

La tercera vegada: A LES TRES, BOTA SENSE DIR RES. I tots els jugadors han de dir la frase abans de botar i, mentre boten, no poden dir ni mitja paraula. Si alguns diu alguna cosa, aquest haurà de parar i tornaran a començar el joc. Però si ningú diu res, el joc continuarà.

La quarta vegada diuen: A LES QUATRE, QUI LA TOCA LA PARA. Cada jugador abans de saltar repeteix el mateix i el jugador que, per botar, toqui el que para,

amb altra cosa que no siguin les mans, ha de parar, i tornen a començar el joc. Quan ningú no l'ha tocat continuen.

La cinquena volta diuen: A LES CINC, SA CAMPANA FA DING-DING.

La sisena: A LES SIS, UN TROS DE PASTÍS.

La setena: A LES SET, SES CAPARUTXES DE MADÒ BET.*

La vuitena volta: A LES VUIT, HAGUESSIS FERMAT S'ASE NO T'HURIA FUIT.

A la volta novena tots diuen: A LES NOU, UNA OLLA DE BROU.

La desena vegada: A LES DEU, PEGAR PER SES ANQUES AMB UN PEU. El jugador que no pegui amb un peu per les anques del qui para, haurà de parar ell, i tornarà començar el joc. Si el qui para ha rebut de tothom una cossa per les anques, el joc segueix.

La onze vegada diuen: A LES ONZE, ES CUL S'ESFONSA. I en botar han de pegar amb les anques damunt l'esquena del qui para. Al jugador que no hi pega no li queda més remei que parar i el joc ha de començar de bell nou. Però si tot ha anat bé, fan l'acabatall.

I a la dotzena volta: A LES DOTZE... ARA ESTÀ ACABAT.

I ho podeu ben creure, n'hi ha una panxada, de botar, sobretot si han començat unes quantes vegades el joc.

Endevinalles

Què?, trobareu la resposta de les endevinalles passades? De totes maneres i per comprovar si ho heu endevinat, aquí van les solucions:

1ª endevinalla: EL VI.

2ª endevinalla: EL TABAC.

3ª endevinalla: EL FOC.

I les d'aquest més:

A s'hort d'en Ribes
belen cabrides,
com hi ha mort

belen més fort.

Una cosa feta a posta
aferrada a sa paret,
qui no escolta lo que hi diuen
anirà a l'infern tot dret.

No som viudo ni fadri,
no som casat ni tenc dona;
som publicat dalt sa trona,
tant tenc ací com allí.

Refranys

A bon gat comanes el formatges.
Aigua de gener, umpl ses bótes i es graner.
Amic i vi, quan més vei més fi.
Brou de gallina torna la vida.
Cada cosa a son temps, i per Nadal, neules.

Cada u a casa-seva, cuina i pasta així com vol.
D'amors el primer, de lluna, sa de gener.
Flor de gener, no la posen o no va dins es paner.
Mala llongo fa més mal que sa gelada.
Per Nadal, cada auveia en es seu corral.

Glosa a es Molí Nou

Vos desig molta de pau
amb ses festes de Nadal,
si ses lletres no estan igual
jo dic: Voltros les hi posau.

Jaume Nigorra

Talls de Guillotina

A les persones que pensen que l'assistència a les festes ve determinada per la seva postura política

A les que es volen casar per poder pagar el cotxo en un més en lloc de en els anys que li queden.

A l'ajuntament per la seva tasca col.laboradora en la normalització lingüística: rètols i senyals indicadores.

Pel nou sistema publicitari que ha adoptat l'ajuntament amb motiu de les festes de Santa Bàrbara 91. (No hi ha Mariscal que valgui).

Aquests són Na Maria Nicolau, Na Catalina Bover, Na Bàrbara Sastre, Na catalina Nicolau i En Biel Gelabert, que des del dia 7 fins el dia 11 foren a Strasbourg en viatge organitzat pel PSM i subvencionat pel Parlament Europeu. Aquí els tenim devora el riu Il que passa per aquella ciutat.

Ditades de mel

A RTVV per la seva ben duita tasca informativa, sobretot durant les festes, així tant els que no hi pogueren assistir, com els que no hi volgueren anar varen estar ben informats.

A la bona voluntant que tots podríem posar perquè el futbol no s'en vagi «al carajo».

Als assitents al 1er concert de piano i flauta del divendres dia 6. Es comença a notar que la cultura musical va arrelant dins el poble.

A tota la gent del poble que col.labora en l'elaboració del bunyols del dia de Santa Bàrbara. Pels qui no ho saben, encara en van quedar i molts!

A tots els qui col.laboren en la millora de l'estètica del poble arreglant o pintant la seva façana.

Borsa de Treball

-Jove de 17 anys interessada en fer feina, a ésser possible dins Vilafranca Estudis d'auxiliar administrativa. Telf. 560177, demanar per Paca.

-Jove de 18 anys interessada en fer feina, carnet de conduir i nivell de segon de BUP. Telf. 560519, demanar per Cati.

Notícies

RTVV vos comunica que precisa personal, tant per l'equip tècnic com per l'equip de locució, per més informació vos podeu dirigir a qualsevol dels membres que la integren.

Per a tots els qui s'han de renovar el DNI, ja està en funcionament la nova fórmula per poder-lo sol.licitar en la nostra llengua.

Naixements

-Margalida i Teresa Català Vaquer, filles de Tomeu i Margalida Teresa, nades dia 13 de novembre

Defuncions

-Francesc Garcías Garí, morí dia 26 de novembre als 75 anys.

-Bernat Galache Riesco, día 3 de desembre, als 88 anys.

-Maria Roig Oliver, dia 8 de desembre

-Gregori Sansó Garí, dia 8 de desembre, als 82 anys.

Gloses de Sant Joan

No toqueu sa partió

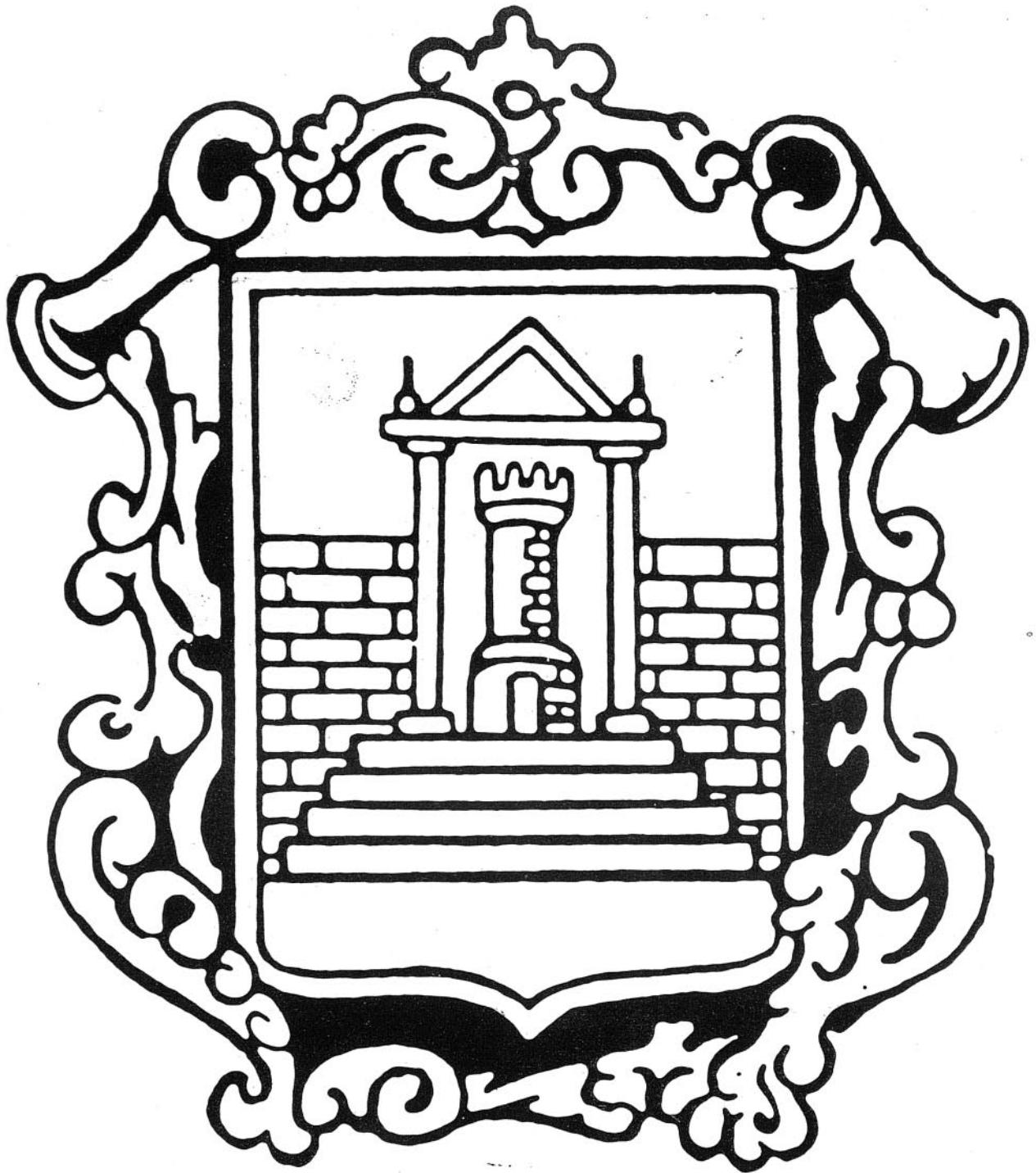
Supós que els vilafranquers no s'han hagut d'esforçar per haver de cavil.lar com «foter-mos» els doblers i fins devora els Calderés ens volien «pentinar», ara es deven recordar que un temps hi varen estar de missatges o porquers.

Sense sortir de la casa, un bon amic vos ho diu que heu après de fer el cap viu però fareu poca vasa això es rentar el cap a l'ase perdre el temps i el lleixiu

Amics meus de Vilafranca per avisar-vos m'afany i no heu de trobar estrany si sembrau a terra d'altre sempre el guany serà de l'altre quan arribeu a cap d'any

Gabriel Company
(Forner Boveta)

Ajuntament de Vilafranca

*VOS DESITJAM
BONES FESTES
A TOTS ELS VILAFRANQUERS*